

Bölüm 9

FİRMALARIN BÜYÜKLÜKLERİ VE YAŞLARININ KÂRLILIKLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN PANEL VERİ ANALİZİ İLE İNCELENMESİ: BİST İMALAT SANAYİ ÖRNEĞİ

Meryem ÖZTÜRK¹

Giriş

Firmaların kuruluş amaçlarının ne ölçüde gerçekleştiğinin belirlenebilmesi için performanslarının değerlendirilmesi gerekmektedir. Performans değerlendirmesi, firmaların kuruluş amaçlarının ne ölçüde gerçekleştiğinin tespit edilebilmesinin yanı sıra karar alıcıların daha doğru karar alabilmeleri ve bunların sonucunda da işletmelerinin performanslarını artırabilmeleri açısından önem arz etmektedir. Ayrıca geçmiş faaliyetlerin değerlendirilip eksikliklerin belirlenerek giderilmesi, performansı etkileyen faktörlerin tespit edilip kontrol edilebilmesi, kaynakların etkin şekilde yönetilebilmesi, geleceğe yönelik hedeflerin daha gerçekçi temeller üzerine kurulabilmesi ve hedeflere zamanında, daha verimli yollardan ulaşılabilmesi açısından da firma performansının değerlendirilmesi gerekmektedir (Bayyurt, 2007). Firma performansı çeşitli şekillerde ve farklı yöntemler kullanılarak değerlendirilebilmekte/ölçülebilmektedir (Niresh & Velnampy, 2014). Ancak performansın ölçülmesinde uygun ölçüt noktasında evrensel bir ilke bulunmamaktadır. Araştırmacılar performansı nesnel ya da öznel olarak ölçmektedir. Nesnel ölçütler kâr verilerine ya da finansal verilere; öznel ölçütler ise yönetsel değerlendirmelere dayanmaktadır. Finansal verilere göre yapılan performans analizinde genellikle kârlılık oranları (muhasabe temelli ölçütler) ve/veya piyasa oranları kullanılmaktadır (Tayeh, Al-Jarrah & Tarhini, 2015).

Kârlılık, firmaların faaliyet hacmine göre kâr seviyesi olup hem performans hem de verimliliğin bir göstergesidir (Ilaboya & Ohiokha, 2016). Bütün ticari işletmeler faaliyetlerini devam ettirebilmek ve uzun dönemde büyüebilmek için yeterli düzeyde kâr etmek zorundadır. Kârlı faaliyetler işletmelere katkı sağlamanın yanında makro ölçekte ekonomik büyümeye ve refah artışına da katkı sağlamaktadır. İşletmelerde kâr işletme değeriyle de yakından ilişkili olup mevcut yatırımlar sonucu ortaya çıkan kâr ile mevcut/yapılacak beklenen kârlar işletmenin değerini belirlemektedir (Demirci, 2017). Kâr, gelir ve gider arasındaki farkı açıklayan mutlak bir değer iken kârlılık, faaliyet hacmine göre kâr düzeyini ölçen göreceli bir kavramdır. Çeşitli

¹Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, meryemozturk@atauni.edu.tr

Kaynakça

- Akben Selcuk, E. (2016). Does firm age affect profitability? Evidence from Turkey. *International Journal of Economic Sciences*, 5(3), 1-9.
- Akbulut, R. (2011). İMKB'de imalat sektöründeki işletmelerde işletme sermayesi yönetiminin kârlılık üzerindeki etkisini ölçmeye yönelik bir araştırma. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 40(2), 195-206.
- Albayrak, A. S. & Akbulut, R. (2008). Karlılığı etkileyen faktörler: İMKB sanayi ve hizmet sektörlerinde işlem gören işletmeler üzerine bir inceleme. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 4(7), 55-82.
- Arosa, B., Iturralde, T. & Maseda, A. (2010). Ownership structure and firm performance in non-listed firms: Evidence from Spain. *Journal of Family Business Strategy*, 1(2), 88-96.
- Babalola, Y. A. (2013). The effect of firm size on firms profitability in Nigeria, *Journal of Economics and Sustainable Development*, 4(5), 90-94.
- Basti, E., Bayyurt, N. & Akın, A. (2011). A Comparative performance analysis of foreign and domestic manufacturing companies in Turkey. *European Journal of Economic & Political Studies*, 4(2), 127-139.
- Bayyurt, N. (2007). İşletmelerde performans değerlendirmenin önemi ve performans göstergeleri arasındaki ilişkiler. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 53, 577-592.
- Brouwer, P., De Kok, J. & Fris, P. (2005). Can firm age account for productivity differences?. EIM SCALES-Paper N200421.
- Coad, A., Segarra, A. & Teruel, M. (2013). Like milk or wine: Does firm performance improve with age?. *Structural Change and Economic Dynamics*, 24, 173-189.
- Dahmash, F. N. (2015). Size effect on company profitability: Evidence from Jordan. *International Journal of Business and Management*, 10(2), 58-72.
- Demirci, N. S. (2017). İmalat sanayi sektöründe kârlılığın belirleyicileri: TCMB sektör bilançolarıyla panel veri analizi (1996-2015). *Ege Akademik Bakış*, 17(3), 381-393.
- Doğan, M. (2013). Does firm size affect the firm profitability? Evidence from Turkey. *Research Journal of Finance and Accounting*, 4(4), 53-59.
- Doğan, M. & Topal, Y. (2016). Karlılığı belirleyen finansal faktörler: BIST'te işlem gören imalat sanayi firmaları üzerine bir araştırma. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 53-64.
- Ilaboya, O. J. & Ohiohka, I. F. (2016). Firm age, size and profitability dynamics: A test of learning by doing and structural inertia hypotheses. *Business and Management Research*, 5(1), 29-39.
- John, A. O. & Adebayo, O. (2013). Effect of firm size on profitability: Evidence from Nigerian manufacturing sector. *Prime Journal of Business Administration and Management*, 3(9), 1171-1175.
- Karacaer, S., Aygün, M. & İç, S. (2009). Araştırma ve geliştirme giderlerinin firma performansı üzerindeki etkisi: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası üzerine bir inceleme. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 2, 65-86.
- Kartikasari, D. & Merianti, M. (2016). The effect of leverage and firm size to profitability of public manufacturing companies in Indonesia. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 6(2), 409-413.
- Kaya, E. Ö. & Kaya, B. (2015). Türkiye'de hayat sigortası şirketlerinin finansal performansını belirleyen firmaya özgü faktörler: Panel veri analizi. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 7(12), 93-111.
- Khoiro, E. E. U., Suhadak, S. & Handayani, S. R. (2017). The Influence of capital structure and firm size on profitability and dividend policy (An empirical study at property and real estate sector listed in Indonesia Stock Exchange during the periods of 2009-2012). *Profit*, 10(2), 1-10.
- Kipasha, E. F. (2013). Impact of size and age on firm performance: Evidences from microfinance institutions in Tanzania. *Research Journal of Finance and Accounting*, 4(5), 105-116.
- Korkmaz, Ö. & Karaca, S. S. (2014). Üretim işletmelerinde firma kârlılığının finansal belirleyicileri ve BIST imalat sanayi uygulaması. *Ege Akademik Bakış*, 14(1), 21-29.
- Leite, R. & Carvalhal, A. (2016). Firm age, value, performance and corporate governance in Brazil. *Corporate Ownership&Control*, 13(4), 7-11.
- Loderer, C. F. & Waelchli, U. (2010). *Firm age and performance*, University of Bern, Working Paper. https://mpr.aub.unimuenchen.de/26450/1/age_performance.pdf.
- Majumdar, S. K. (1997). The impact of size and age on firm-level performance: Some evidence from India. *Review of Industrial Organization*, 12(2), 231-241.
- Mokhtar, N., Ali, S., İbrahim, N. N. & Azhar, F. (2017). Firm's structure and profitability: An empirical evidence from Malaysia construction sector. *Journal of Management & Muamalah*, 7(II), 16-28.
- Niresh, A. & Velnampy, T. (2014). Firm size and profitability: A study of listed manufacturing firms in Sri Lanka. *International Journal of Business and Management*, 9(4), 57-64.
- Okuyan, H. A. (2013). Türkiye'deki en büyük 1000 sanayi işletmesinin karlılık analizi. *Business and Economics Research Journal*, 4(2), 23-36.

İktisadi ve İdari Bilimler Cilt II

Olawale, L. S., Ilo B. M. & Lawal, F. K. (2017). The effect of firm size on performance of firms in Nigeria. *The IEB International Journal of Finance*, 15, 2-21.

Özer, A. & Özer, N. (2014). Kaynak temelli yaklaşım ve paydaş yaklaşımı açısından entelektüel sermayenin BIST'deki çokuluslu işletmelerin finansal performansına etkisi. *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar*, 8(2), 119-149.

Pervan, M. & Višić, J. (2012). Influence of firm size on its business success. *Croatian Operational Research*, 3(1), 213-223.

Pervan, M., Pervan, I. & Ćurak, M. (2017). The influence of age on firm performance: Evidence from the croatian food industry. *Journal of Eastern Europe Research in Business and Economics*, 2017, 1-10.

Rossi, M. (2016). The impact of age on firm performance: A literature review. *Corporate Ownership & Control*, 13(2), 217-223.

Selling, T. I. & Stickney, C. P. (1989). The effects of business environment and strategy on a firm's rate of return on assets. *Financial Analysts Journal*, 45(1), 43-52.

Sritharan, V. (2015). Does firm size influence on firm's profitability? Evidence from listed firms of Sri Lankan hotels and travels sector. *Research Journal of Finance and Accounting*, 6(6), 201-207.

Tayeh, M., Al-Jarrah, I. M. & Tarhini, A. (2015). Accounting vs. market-based measures of firm performance related to information technology investments. *International Review of Social Sciences and Humanities*, 9(1), 129-145.

Yerdelen Tatoğlu, F. (2016). *Panel veri ekonometrisi-stata uygulamalı*. (Genişletilmiş 3. Baskı). İstanbul: Beta.